

COMFORT VAN DE WONING

Een woning die je beschut tegen koude, regen en wind is een basisrecht, maar toch is er een groot verschil tussen een dak boven je hoofd hebben en comfortabel wonen. In 2001 telde de kustzone 8.907 woningen zonder “klein comfort”, d.i. 5,4 % van het totaal aantal woningen. In de tien kustgemeenten is dit slechts 4,9 % - wat exact overeenkomt met het gemiddelde voor heel Vlaanderen -, maar dit betekent nog steeds een totaal van 6.555 woningen. In de negen hinterlandgemeenten gaat het om 2.352 woningen of 7,8 % van het woningenbestand, met sterke verschillen per gemeente. In vergelijking met 1991 is het aantal woningen zonder klein comfort in 2001 gevoelig gedaald (van 14,6 % tot 5,4 %), en dit zowel aan de kust (min 9,1 %) als in het hinterland (min 14,0 %). Een sterk doorgedreven lokaal woonbeleid kan deze percentages in de toekomst nog verder doen dalen.

→ WAAROM DEZE INDICATOR?

Het belang van comfortabel wonen is evident, maar toch leven er nog steeds mensen in woningen zonder toilet, badkamer en/of stromend water. Deze indicator geeft aan waar bepaalde woning- en woonproblemen zich situeren en concentreren. Bovendien bestaat er een correlatie tussen het woningcomfort of de kwaliteit van de woning en andere sociaaleconomische parameters. Zo is er een positief verband tussen mensen die in een woning van ontoereikende kwaliteit wonen en de leeftijd (vooral oudere mensen), de sociaaleconomische categorie (werkenden met enkel een diploma van lager of lager middelbaar onderwijs of niet-werkenden, andere dan werklozen) en de gezinssituatie (alleenstaanden)(1).

→ WAT ZEGT DEZE INDICATOR?

Deze indicator concentreert zich op één aspect van comfort, namelijk woningen zonder (klein) comfort, zoals gedefinieerd door het NIS naar aanleiding van de woningtelling van 1981. Zonder klein comfort betekent dat minstens één van de elementen ontbreekt die samen het kleine comfort vertegenwoordigen. Dit betekent of zonder toilet (met waterspoeling) of zonder badkamer met bad en/of stortbad of zonder stromend water binnen in de woning.

Bij het bepalen van de indicator worden enkel de gegevens gebruikt die beschikbaar worden gesteld door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (Woningtelling van 1991 en luik ‘Mijn Woning’ uit de Algemene Socio-economische Enquête van 2001). Hierbij moet er op gewezen worden dat de vraagstelling in de Enquête op sommige punten verschilt van vroegere woningtellingen. Niettemin zijn de cijfers voor 1991 en 2001 (met enige voorbehoud) vergelijkbaar.

In de indicator zijn enkel bewoonde particuliere woningen opgenomen. De cijfers slaan enkel op adressen waar effectief bewoners gedomicilieerd zijn. Tweede woningen, leegstaande woningen of gebouwen waarin niemand woont zoals werkplaatsen en kantoren, worden niet in rekening gebracht.

→ WAT ZIJN DE RESULTATEN?

De kustzone telde in 2001 8.907 huizen zonder klein comfort. In absolute termen komen woningen zonder klein comfort het frequentst voor aan de kust, waar de verstedelijking een groter is (6.555 woningen t.o.v. 2.352 in de hinterlandgemeenten). In relatieve termen echter, d.w.z. in verhouding tot het totale bewoonde woningenbestand, is het ontbreken van (klein) comfort vooral een hinterlandprobleem (7,8 % in het hinterland tegenover slechts 4,9 % aan de kust). De mate waarin deze woningen een problematisch segment van de woningmarkt uitmaken, hangt echter af van zowel absolute aantallen als relatieve aandelen. Zo telt Lo-Reninge 11,7 % woningen zonder klein comfort, maar dit gaat uiteindelijk om “slechts” 132 woningen. In Brugge en Oostende liggen de percentages lager (resp. 4,9 % en 5,5 %), maar het gaat hier wel om 2.302 resp. 1.711 woningen.

De oostelijke kustzone is globaal genomen beter af dan het Vlaamse gemiddelde, het westelijk deel slechter. De slechtere situatie van het hinterland in de westelijke kustzone is in belangrijke mate te wijten aan de vele woningen gebouwd vlak na de massale verwoestingen van de Eerste Wereldoorlog.

Tussen 1991 en 2001 is er een duidelijke daling van het aandeel woningen zonder (klein) comfort in de kustzone (- 9,2 %). Dezelfde trend is waar te nemen in het hinterland (van 21,8 % in 1991 naar 7,8 % in 2001) en aan de kust (van 14 % in 1991 tot 4,9 % in 2001). De verklaring voor deze evolutie ligt voor de hand: in het afgelopen decennium werden veel oude en weinig comfortabele woningen afgebroken en vervangen door nieuwbouw. Tegelijk is er een toenemende tendens om oudere, oncomfortabele woningen te renoveren of te verbouwen en te voorzien van een “normaal” of “minimaal” comfort, en dit niet alleen in de steden en aan de kust maar recentelijk ook steeds meer in het rurale achterland. Door de snellere afbouw van het aantal woningen zonder klein comfort in de hinterlandgemeenten, wordt de comfortkloof tussen kust en hinterland stilaan kleiner.

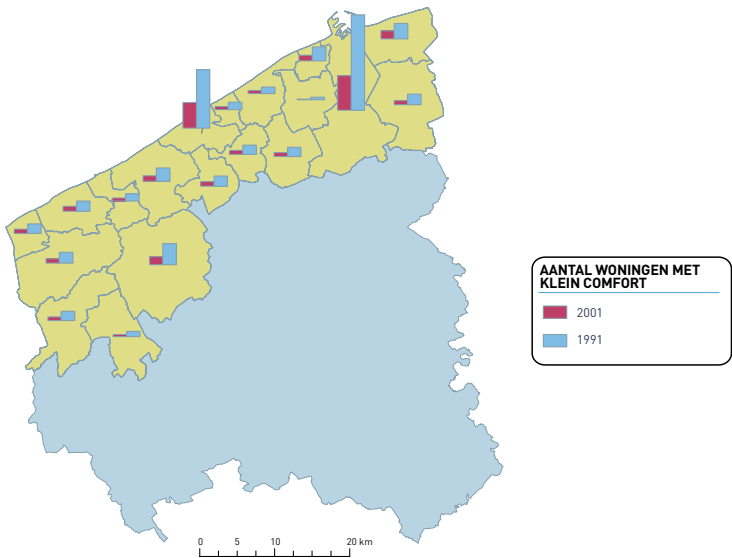
→ WAT VOOR DE TOEKOMST?

Een doorgedreven integraal beleid, dat de dimensie van het wonen overstijgt door ook rekening te houden met de verbanden tussen wonen en de sociaaleconomische en demografische kenmerken van de huishoudens, vormt een belangrijke uitdaging voor de toekomst. Oncomfortabele woningen zijn namelijk ook vaak goedkope woningen die beantwoorden aan de vraag naar betaalbare woningen bij het minder welvarende deel van de bevolking. De lokale besturen spelen hierin een belangrijke rol door de inzet van zowel positieve als negatieve instrumenten, zoals het onbewoonbaar of ongeschikt verklaren van woningen en het toekennen van renovatiepremies. Het opstellen van een gemeentelijk woonplan dat past in een globale visie op wonen, vormt dan ook een belangrijk streefdoel. Ook de samenwerking met en tussen de sociale huisvestingsmaatschappijen is belangrijk.

TREND +

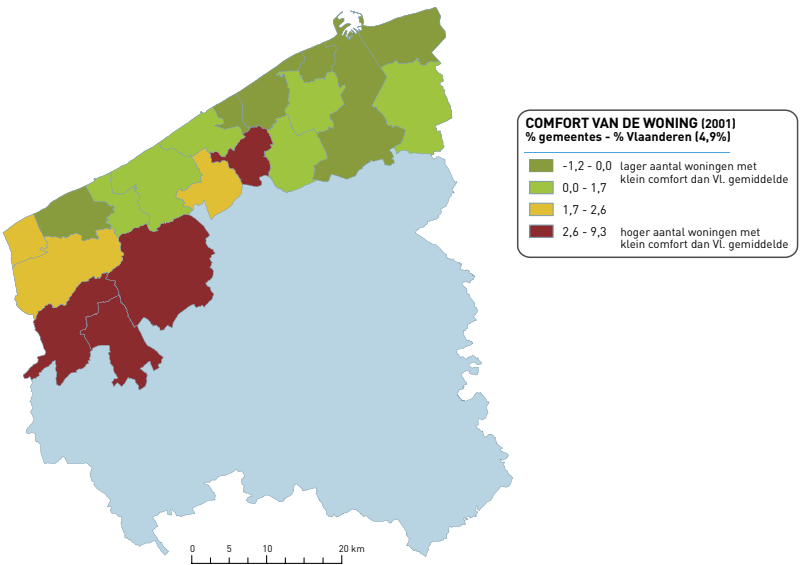
Auteur Dominique Vanneste
(Instituut voor Sociale en
Economische Geografie, KULeuven)
Lector Hilde Coudenys
(Steunpunt Sociale Planning)

Kaart 1 Absoluut aantal woningen zonder klein comfort in de kustzone in 1991 en in 2001

Bron NIS, Socio-ec. Enquête 2001 & Woningtelling 1991, verwerking ISEG KULeuven

Kaart 2 Aandeel woningen zonder klein comfort: afwijking van de kustzonegemeenten ten opzichte van Vlaanderen, 2001

Bron NIS, Socio-ec. Enquête 2001, verwerking ISEG KULeuven

(1) Vanneste, Thomas, Laureysen (2005), in: De Decker, P., Goossens, L., Pannecoucke, I. (red.), Wonen aan de onderkant, Garant, Leuven